

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Remiss av betänkandet Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42)

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Skåne län (Länsstyrelsen) yttrar sig över betänkandet *Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar* (SOU 2025:42).

Länsstyrelsen ställer sig överlag positiv till förslagen men vill föra fram följande under nedan angivna avsnitt.

Kapitel 4 Statliga ingripanden i förfaranden som kan vara skadliga för Sveriges säkerhet

4.1 Vårt uppdrag

4.1.3 Vår syn på uppdraget och avgränsningar

Länsstyrelsen instämmer i att det finns behov av införandet av ett rättsligt verktyg, motsvarande eller liknande den bestämmelse som finns i norska säkerhetsloven, vilket skulle göra det möjligt för staten att ingripa mot avtal och andra pågående förfaranden som innebär risker för Sveriges säkerhet och som inte har kunnat förutses eller inordnas under något särskilt regelverk. Länsstyrelsen beklagar att utredningen inte haft möjlighet att hantera denna fråga inom ramen för sitt uppdrag.

4.4 Förbättrade möjligheter att upptäcka och ingripa mot pågående förfaranden som är olämpliga från säkerhetsskyddssynpunkt

4.4.1 Möjligheten att ingripa under ett pågående förfarande bör utvidgas

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att tillsynsmyndigheterna ges möjlighet att besluta om förelägganden mot parterna i ett pågående förfarande i form av avtal, samarbeten eller samverkan, oavsett när förfarandet har inletts och oavsett om det föreligger ett krav på säkerhetsskyddsavtal i det enskilda fallet eller inte.

Länsstyrelsen ser dock en risk för ökad administration för att bland annat kartlägga pågående förfaranden samt att utreda, klarlägga och kontrollera att parterna genomför ålagda åtgärder. Länsstyrelsen ser även en risk för att bristerna kommer att kvarstå i avvaktan på lagakraftvunnen dom i de fall beslut överklagas och därmed blir skyddet för Sveriges säkerhet lidande.

4.4.2 Det bör införas en särskild anmälningsskyldighet för vissa förfaranden

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om en särskild anmälningsskyldighet för vissa förfaranden. Länsstyrelsen ser dock, vilket utredningen belyser, en risk för ökad administration då inkomna anmälningar ska granskas samt kompletterande information och underlag kommer behöva inhämtas. Liksom utredningen lyfter fram kommer vissa informationsinsatser behöva genomföras och behovet av vägledning öka.

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till att överträdelse av anmälningsskyldigheten ska vara sanktionsgrundande. Detta då en sådan överträdelse inte har en sådan avgörande betydelse där ett åsidosättande kan leda till allvarliga konsekvenser för Sveriges säkerhet.

Länsstyrelsen noterar att utredningen "haft uppe frågan om kravet på att ingå säkerhetsskyddsavtal bör utvidgas på samma sätt som ingripandemöjligheten, dvs. till att gälla för alla förfaranden som innebär exponering av säkerhetskänslig verksamhet – oavsett när förfarandena har inletts". Det framgår dock att utredningen inte lämnar några förslag om en sådan utvidgning då frågan inte till fullo kunnat utredas inom ramen för uppdraget. Något som Länsstyrelsen beklagar då en utvidgning av skyldigheten att ingå säkerhetsskyddsavtal, i vart fall när det gäller förfaranden som har inletts innan en verksamhet blivit säkerhetskänslig, troligen skulle vara enklare att hantera för tillsynsmyndigheterna än den nu föreslagna anmälningsskyldigheten.

4.4.3 Förbättrade möjligheter att utreda om ett förfarande är olämpligt från säkerhetsskyddssynpunkt

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att tillsynsmyndigheten ska ha samma undersökningsbefogenheter oavsett om det aktuella förfarandet kräver säkerhetsskyddsavtal eller inte och möjligheten att utöva tillsyn hos den andra aktören i ett pågående förfarande som kräver säkerhetsskyddsavtal, även om ett sådant avtal inte har ingåtts. Länsstyrelsen ser dock en risk för ökad administration då kompletterande information och underlag kommer behöva inhämtas. Länsstyrelsen ser även en risk för att eventuella brister kommer att kvarstå i avvaktan på lagakraftvunnen dom i de fall beslut om förelägganden överklagas och därmed blir skyddet för Sveriges säkerhet lidande.

Kapitel 5 Ersättningsrätt vid statliga ingripanden i pågående förfaranden

5.3 Våra överväganden

Länsstyrelsen instämmer i att det inte bör införas särskild rätt till ersättning vid ingripanden i pågående förfaranden.

Kapitel 6 Förbättrade möjligheter att vidta åtgärder vid fara i dröjsmål

6.3 Interimistiska förelägganden vid vite

Länsstyrelsen ställer sig positivt till den föreslagna möjligheten att besluta om interimistiska förelägganden. Enligt förslaget ska interimistiska beslut fattas av tillsynsmyndigheten. Utredningen lyfter härvid fram att "det är tillsynsmyndigheterna som har störst kunskap om sakfrågorna och därmed är bäst lämpade att avgöra vilka åtgärder som behöver vidtas". Länsstyrelsen instämmer i detta men konstaterar samtidigt att det kommer krävas en mycket god insyn och förståelse av den aktuella verksamhetsutövarens säkerhetsskyddsarbete för att tillsynsmyndigheten ska kunna upptäcka och hantera detta. Därtill kommer att ärenden som rör interimistiska förelägganden ska handläggas skyndsamt. Något som kan vara svårt för tillsynsmyndigheterna att hantera med tanke på myndigheternas begränsade resurser.

Länsstyrelsen instämmer i att det i säkerhetsskyddslagen ska införa en bestämmelse om att beslut om att interimistiska förelägganden gäller omedelbart.

6.4 Eftersökande och tillfälligt omhändertagande av handlingar eller annan egendom samt försegling

Länsstyrelsen ställer sig positiv till den föreslagna möjligheten att besluta om tvångsåtgärder. Med hänsyn till den typ av tillsyn Länsstyrelsen bedriver är det dock tveksamt om myndigheten har behov av denna möjlighet. Enligt Länsstyrelsen bör beslut om tvångsåtgärder enbart fattas av samordningsmyndigheterna och inte av varje tillsynsmyndighet.

Länsstyrelsen instämmer i att beslut om tvångsåtgärder ska prövas av allmän domstol efter ansökan.

Länsstyrelsen instämmer i att det i säkerhetsskyddslagen ska införa en bestämmelse om att beslut om tvångsåtgärder, även interimistiska, gäller omedelbart.

Utredningen föreslår att beslut om tvångsåtgärder, även interimistiska, som utgångspunkt ska verkställas av Kronofogdemyndigheten efter ansökan av tillsynsmyndigheten.

Det framgår att utredningen, vid kontakt med Kronofogdemyndigheten, fått besked om att det finns förutsättningar för myndigheten att hantera verkställighet även i den här typen av ärenden, dvs. brådskande ärenden som förutsätter säkerhetsprövad personal. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram risken för att brister i säkerhetsskyddet hos en verksamhetsutövare kan komma att exponeras för Kronofogdemyndigheten. Det krävs därför att myndigheten säkerställer att hantering och mottagande av säkerhetskyddsklassificerade uppgifter.

Kapitel 7 En mer ändamålsenlig och effektiv registerkontroll

7.4. Behovet av lagändringar och allmänna utgångspunkter för våra förslag

7.4.3 Vissa överväganden gällande registerkontrollens syfte och funktion samt utformningen av säkerhetsprövningsförfarandet

Länsstyrelsen instämmer i att det bör göras en översyn av hela säkerhetsprövningsförfarandet.

7.5 Registerkontrollen bör utvidgas till att omfatta fler register och uppgifter

Länsstyrelsen instämmer i att skyddet för Sveriges säkerhet är ett synnerligen tungt vägande allmänt intresse som kan motivera betydande intrång i den personliga integriteten. Länsstyrelsen ställer sig därför positiv till förslagen om utvidgning av registerkontrollen.

7.7 Registerkontroll för närstående till den prövade

Länsstyrelsen konstaterar, liksom även utredningen för fram, att förslaget om utvidgning av registerkontrollen innebär att fler uppgifter kommer att inhämtas om den prövade och, vad gäller säkerhetsklass 1 och 2, även vad gäller närstående till den prövade. Något som kommer innebära ett betydande integritetsintrång, speciellt för närstående till den prövade i säkerhetsklass 1 och 2 som inte är berörd och som inte ges möjlighet att samtycka till den utvidgade kontrollen. Länsstyrelsen ställer sig därför tveksam till om den utvidgade kontrollen även ska gälla för närstående till den prövade. En lösning skulle, enligt Länsstyrelsen, kunna vara att även framöver fortsätta med den kontroll som görs idag av närstående.

Länsstyrelsen instämmer i att närstående till prövade i säkerhetsklass 3 även framöver inte ska få kontrolleras.

7.8 Vissa säkerhetsprövningsbeslut bör anmälas till Säkerhetspolisen

Länsstyrelsen vill i denna del betona vikten av att ett säkerhetsprövningsbeslut som ska anmälas måste föregås av en grundlig bedömning i varje enskilt fall, utifrån de omständigheter som råder för den specifika anställning som säkerhetsprövningen avser.

Övrigt

Länsstyrelsen vill slutligen, vilken även framgår ovan, påpeka att utredningens förslag kommer att medföra en ökad administration och arbetsinsats för tillsynsmyndigheterna för bland annat hantering av anmälningar, informationsinsatser och vägledning.

Att det blir en ökad arbetsbelastning lyfte Länsstyrelsen även fram i samband med att myndigheten, under utredningens gång, gavs tillfälle att redovisa vilka kostnader vi bedömer att förslagen om ändringar i 4 kap. säkerhetsskyddslagen kommer att medföra. Länsstyrelsen bedömde då att föreslagna ändringar i säkerhetsskyddslagen, i vart fall under en övergående tidsperiod, kommer att leda till en ökad arbetsbelastning för myndigheten. Länsstyrelsen uppskattade att behovet i detta avseende kommer att uppgå till åtminstone 0,5 årsarbetskraft. Denna bedömning kvarstår alltså.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anneli Hulthén med tillsynsjurist Birgitta Fredriksson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf enhetschef Rutger Granberg och avdelningschef Kajsa Helmbring medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.